

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Wroclaw University of Economics and Business (Польща)
Bialystok University of Technology (Польща)
Ghent University (Бельгія)
«1 DECEMBRIE 1918» University of Alba Iulia (Румунія)
UNIVERSITY ISMA (Латвійська республіка)
VARNA FREE UNIVERSITY «CHERNORIZETS HRABAR» (Болгарія)
Академія праці, соціальних відносин та туризму
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Міжрегіональна Академія управління персоналом
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Національний технічний університет «Дніпропетровська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

**Матеріали XII Міжнародної
науково-практичної Інтернет-конференції
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ**

24 квітня 2025 року

Полтава – 2025

2024. № 104. С. 17–22. URL: <https://doi.org/10.32782/apdp.v104.2024.3> (дата звернення: 12.03.2025).

2. Мазаракі Н. А. Медіація в Україні: теорія та практика : монографія. Київ : Ін-т законодавства Верхов. Ради України., 2018. 276 с. URL: <https://doi.org/10.31617/m.knute.2018-1155> (дата звернення: 12.03.2025).

3. Про медіацію : Закон України від 16.11.2021 № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> (дата звернення: 12.03.2025).

Бондаренко Катерина Сергіївна

асистент кафедри публічного управління, адміністрування та права Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»,

Калюжна Ліна Марківна

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право», Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка

ГАРАНТІЙНИЙ ПЛАТІЖ У ДОГОВІРНОМУ РЕГУЛЮВАННІ: ВИКЛИКИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

Гарантійний платіж у цивільному праві України дедалі частіше використовується як непойменований спосіб забезпечення виконання зобов'язань. Цей механізм дозволяє кредитору отримати наперед визначену суму коштів від боржника, яка у разі порушення основного зобов'язання підлягає зарахуванню в рахунок його виконання або покриття збитків. На відміну від завдатку чи неустойки, гарантійний платіж не є санкцією, а виконує виключно забезпечувальну функцію, що створює додаткові правові гарантії для кредитора у випадку невиконання чи неналежного виконання зобов'язання боржником [1, с. 226].

Законодавчого закріплення гарантійний платіж в Україні наразі не має, що створює певні правові ризики для сторін. І все ж у правозастосовній практиці така конструкція активно використовується, зокрема, у сфері орендних відносин. Так у Німеччині, Франції, Польщі – здебільшого для оренди, в США та Казахстані – ширше, у будь-яких грошових зобов'язаннях [1, с. 226–230]. Гарантійний платіж фактично створює додатковий резерв, за рахунок якого орендодавець у разі порушення основного зобов'язання орендарем може задовольнити свої вимоги. Метою гарантійного платежу виступає забезпечення прав орендодавця у випадку порушення орендарем своїх зобов'язань, а саме сплати грошової суми.

Ризики, пов'язані з укладенням договорів із гарантійним платежем, полягають передусім у відсутності чіткого регулювання порядку повернення коштів, способу їх зберігання, а також в ймовірності ви-

знання таких договорів судом недійсними або прирівняння їх до інших забезпечень – наприклад, до завдатку чи застави. Це може спричинити спори щодо правового статусу коштів, підстав і строків їх повернення, а також обмежити можливість їх використання для забезпечення інших зобов'язань [2, с. 76].

Особливістю дії механізму гарантійного платежу є те, що він дає змогу кредиторів отримати наперед узгоджену між сторонами суму (ще до порушення забезпеченого зобов'язання), на відміну від більшості способів забезпечення виконання зобов'язань (окрім завдатку).

Гарантійний платіж на відміну від завдатку не виконує штрафну функцію (у разі порушення зобов'язання винна сторона втрачає суму або зобов'язана повернути її у подвійному розмірі): він повертається за належного виконання договору або використовується в межах договірного регулювання у випадку його порушення. Також він не виконує платіжної функції, що є визначальною ознакою завдатку [3, с. 113–114].

У порівнянні із заставою, гарантійний платіж має перевагу у спрощеній процедурі реалізації: не потребує звернення стягнення через суд чи інші правові механізми, оскільки кошти вже перебувають у володінні кредитора. Це підвищує швидкість та ефективність захисту його інтересів [4, с. 156].

Сторонам договору варто завчасно визначити правову природу гарантійного платежу, умови його повернення та відповідальність за затримку або невиконане утримання коштів. Доцільно також передбачити нарахування відсотків на суму платежу для стимулювання добросовісного виконання зобов'язань [4, с.158].

Аналізуючи зарубіжний досвід, наприклад, Німеччини, де грошові суми розміщуються на спеціальних рахунках із нарахуванням відсотків, а їх повернення залежить від поведінки наймача, можна зробити висновок, що законодавче врегулювання гарантійного платежу дозволяє істотно зменшити кількість спорів між сторонами, водночас зберігаючи гнучкість цієї правової конструкції.

Таким чином, гарантійний платіж є ефективним, хоча й непоміченим способом забезпечення виконання зобов'язання, який забезпечує оперативний захист прав кредитора за договором, в тому числі і в частині відшкодування можливих збитків, адже кредитору не потрібно звертатися з вимогою про передачу забезпечувального джерела. Його імплементація в ЦК України є своєчасною.

Література:

1. Бондаренко К. С. Гарантійний платіж – непомічений спосіб забезпечення виконання зобов'язання. Юридичний вісник. 2024. Вип. 1. С. 226-232.
2. Бондаренко К. С. До проблеми класифікації видів забезпечення виконання зобов'язання. Журнал східноєвропейського права. 2023. Вип. 116. С. 75-82.

3. Бондаренко К. С. Непойменовані договори та непойменовані способи забезпечення виконання зобов'язання в науці цивільного права та законодавстві. Доктрина приватного права: традиції та сучасність : зб. матеріалів доп. учасн. XX наук.-практ. конф., присвяч. 102 річниці з дня народження проф. В. П. Маслова. 09.02.2024. Харків. С. 113-116.

4. Канзафарова І. С., Федорко М. С. Забезпечувальний (гарантійний) платіж як непоіменованій спосіб забезпечення виконання зобов'язання. Правова держава. 2021. Вип. 42. С. 154–161.

Дігтяр Ярослав Сергійович
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 081 «Право», ОПП «Бізнес-право»,
Національного університету «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА: ПРАВОВІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Публічне приватне право (далі – ППП) як юридична категорія виникло на стику публічного та приватного права в умовах глобалізації та зростання ролі приватного сектору в традиційно державних сферах. Воно регулює відносини, де держава та приватні суб'єкти співпрацюють для реалізації суспільних цілей, але основною проблемою цієї сфери є пошук балансу між захистом публічних інтересів і свободою приватних суб'єктів.

Однією з провідних тенденцій розвитку ППП є зростання державно-приватного партнерства (далі – ДПП), що активно застосовується в інфраструктурних проектах, охороні здоров'я, освіті та енергетиці. За даними Світового банку, у 2023 році обсяг інвестицій у ДПП у країнах, що розвиваються, перевищив 100 мільярдів доларів США, що підкреслює глобальний масштаб явища [1]. В свою чергу, в Україні ДПП регулюється Законом України «Про державно-приватне партнерство», але, на жаль, правова база залишається недосконалою у зв'язку з відсутністю чітких механізмів розподілу ризиків, що створює труднощі для належної реалізації проектів і часто призводить до конфліктів між сторонами [2].

Наступною тенденцією є цифрова трансформація ППП, оскільки розвиток технологій, особливо штучного інтелекту та блокчейну, значно змінює підходи до укладання контрактів і контролю за їх виконанням. Так, смарт-контракти на основі блокчейну дозволяють автоматизувати угоди, знижуючи корупційні ризики, але цифрова трансформація породжує нові проблеми, насамперед щодо захисту даних і кібербезпеки. В результаті, відсутність адаптованих правових норм ускладнює використання цифрових технологій у ППП, що призводить до правової невизначеності.